

NYE MULIGHEDER I GAMLE GYMNASIKSALE

Fem eksempler på nye veje og ti gode råd til jeres udviklingsproces

dansk
skoleidræt

NYE MULIGHEDER I GAMLE GYMNASTIKSALE

Står I med en nedslidt og gammel gymnastiksal, som står opvarmet og ubrugt i mange timer af døgnet? Og kunne I tænke jer at modernisere og gentænke dens funktionalitet, så den kan fungere som et nyt undervisningsrum, en bevægelseslegeplads, et mødested for lokale, og et sted for foreningslivet?

I dette katalog kan du blive inspireret af fem eksempler på moderne og tidssvarende omdannelser af gamle gymnastiksale. Du kan også læse ti gode råd til, hvordan du kommer i gang med den proces, der kan føre til en ny og opdateret gymnastiksal. Rådene er særligt relevante for dig, der er bygherre og skal i gang med et udviklingsforløb.

Gamle gymnastiksale – nye muligheder er et udviklings- og formidlingsprojekt, der arbejder med omdannelse af gymnastiksale, men også med en ambition om en kulturændring og en ændring af adfærd og praksis omkring brugen og organiseringen af gymnastiksale. Fordi det handler om, hvordan vi i fremtiden bygger mere bæredygtigt, udnytter kapaciteten bedre, får flere brugergrupper med, skaber sammenhæng mellem skole og fritidstilbud samt udnytter skolens potentiale som samlingspunkt.

Bag projektet står Lokale og Anlægsfonden, Danmarks Idrætsforbund og Dansk Skoleidræt, som i partnerskab har sat fokus på de udnyttede muligheder i landets ca. 1.800 gamle klassiske gymnastiksale.

I 2020 blev ti ansøgere udvalgt som eksempelprojekter til at indgå i et udviklingsforløb og udvikle vision og scenarier for omdannelsen af deres gymnastiksale. Fem af disse projekter blev udvalgt til at få støtte til deres realiseringsprojekt. Læs om deres udviklingsprojekter i kataloget.

10 GODE RÅD

Fem projekter har været igennem et udviklingsforløb i forbindelse med planerne for omdannelse af deres gamle gymnastiksale. Det er der kommet ti gode råd ud af:

- 1 Skab en bred projektgruppe
- 2 Få kommunen med om bord fra start
- 3 Kig til siden - og analysér jeres bygning og jeres kontekst
- 4 Fokusér på visionen - vent med løsningerne
- 5 Udvid bruger kredsen og udnyt arealerne bedre
- 6 Undersøg brugernes behov
- 7 Inddrag og følg op løbende
- 8 Skab klare rammer og afstem forventninger
- 9 Prioritér og inddel projektet i faser
- 10 Prioritér dialog om fremtidig brug og drift

Listen kan med fordel bruges i prioriteret rækkefølge, men alle processer er ikke ens. Det er en god ide at få hjælp til jeres udviklingsproces fra en arkitekt- eller procesrådgiver. I kan også spørge kommunens udviklingsafdeling om hjælp til at facilitere jeres udviklingsproces.

FEM UDVIKLINGSPROJEKTER TIL INSPIRATION

I Danmark findes der omkring 1.800 gymnastiksale - de fleste bygget i 60'erne og 70'erne. Gymnastiksalene er ofte nedslidte og virker i dag utidssvarende i forhold til de mange nye idrætsaktiviteter, der er opstået i løbet af de sidste 40 år. Også i forhold til skolernes behov er salene utidssvarende. Skolereformen har ændret elevernes hverdag og indholdet i idrætsundervisningen.

Fem projekter har været igennem et udviklingsforløb, og har skabt fem forskellige byggeprogrammer. Med få arkitektoniske greb har de skabt nye funktioner og løsninger, der tilgodeser flere brugergrupper. Det kan være alt fra simple og relativt billige indgreb til større om- og tilbygninger. Alle har de inddraget lærere, elever, foreninger og lokale aktører i deres udviklingsprocesser.

Se resultatet af de fem projekter på de næste sider og dyk ned i de ti gode råd, der er kommet ud af deres forløb.

1

Skab en bred projektgruppe

En god og vedvarende projektgruppe er afgørende for projektets gennemførelse. Sørg for at der i projektgruppen er repræsentanter med forskellige baggrunde og muligheder for at kunne række ud til forskellige typer brugere og interessenter i området. Overvej også om der er afsat ressourcer og tid til den projektleder, som skal drive projektet fremad.

UDNYTTELSE AF KVADRATMETER I BYSKOLENS SAL

Skolen ved Søerne, Frederiksberg Kommune

På Frederiksberg er pladsen til fysisk udfoldelse trang og både skole og foreninger mangler arealer til at lege og bevæge sig på.

Projektgruppen har haft fokus på en bedre udnyttelse af døgnets timer og Skolen ved Søernes gamle gymnastiksal skal omdannes, så den i højere grad kan rumme undervisning, frikvarter og SF0. I eftermiddags- og aftentimerne skal salen være et attraktivt mødested for lokale idrætsforeninger.

Salen skal omdannes til et bevægelseslaboratorium med fokus på motorik og leg gennem flow og bevægelse. Planerne for omdannelsen inkluderer:

- Etablering af et sammenhængende bevægelsesforløb langs salens kant, som understøtter forskellige typer aktiviteter.
- Gentænkning af den bygningstypiske balkon, som sættes i spil på en ny måde med kobling til bevægelsesforløbet, samt nyindretning med tilskuerpladser.
- Gulvarealet friholdes for at skabe plads til mange forskellige aktiviteter. Grafiske elementer på gulvet skal skabe zoner og afgrænsninger.

Estimeret anlægsbudget: 3.000.000 kr.

Rådgiver: Nerd Architects, Matters, ArkitekturLab

FORENINGERNES MØDESTED PÅ LANDET

Fjeldsted-Harndrup, Middelfart Kommune

På landsbyskolen Fjeldsted Harndrup har ambitionen været at lave en sal, der bedre kan rumme undervisning af skolens elever. Målet er at fremme bevægelsesglæde i undervisningen inden for både idræt og øvrige fag. Ligesom salen skal lægge ramme til bevægelse i pauser og i fritiden.

Skolens lærere, elever og lokale foreninger har været involverede i at omdanne salen til et både fagligt og socialt mødested. Projektgruppen har desuden arbejdet med en organisering og drift, der skal gøre det muligt at invitere selvorganiserede brugere til at bruge salen når skole og foreningslivet ikke bruger den.

Projektet viser, hvor store forandringer man kan lave for et relativt beskedent renoveringsbudget. Planerne for omdannelsen inkluderer:

- Faste læringsrequisitter og modulerbare kasser til flere funktioner.
- Glaspartier skal skabe større synlighed og invitere ind.
- Elektroniske elementer giver mulighed for at projicere lyd og lys på gulve og vægge.
- Etablering af mindre rumligheder, bl.a. små nicher til at hænge ud og opholdsrum til foreninger og forældre.
- Gentænkning af den bygningstypiske scene til et nyt multifunktionelt scene-, samlings- og tumleområde.

Estimeret anlægsbudget: 4.950.000 kr.

Rådgiver: JJW Arkitekter, AI – Arkitekter og Ingeniører

2 Få kommunen med om bord fra start

Kommunen er en vigtig medspiller i omdannelsen af gamle gymnastiksale. Den kommunale administration kan hjælpe med at nå ud til relevante foreningsbrugere, afklare lovmæssige rammer og muligheder, og med at forankre projektet hos lokale politikere. Forankring hos politikere og fonde kan være afgørende for at kunne rejse finansiering til omdannelsen. Sørg for at tage kontakt både til fritidsforvaltningen og til Miljø- og teknikforvaltningen. Inviter eventuelt en medarbejder fra kommunen med i jeres styre- eller projektgruppe.

3 Kig til siden - og analysér jeres bygning og jeres kontekst

Start med at kigge grundigt på den kontekst, som salen er en del af. Hvad er udfordringen lokalt? Er der umødte behov i lokalområdet som fx. mangel på kvadratmeter til leg eller idrætsfaciliteter, eller mangler byen et mødested? Mangler dagplejerne et sted at være? Hvilke andre idrætsfaciliteter er der i området, som salen kunne være et supplement til? Det er også en god ide at få en rådgiver til at lave en bygningsanalyse, der udpeger bygningens behov og begrænsninger ift. en mulig omdannelse.

4 Fokusér på visionen - vent med løsningerne

Dvæl ved de lokale udfordringer og vent med løsningerne. Giv jer tid til at definere en klar vision for den fremtidige brug sammen med jeres brugere og interessenter. En vision kan være grundlaget for, at alle bevæger sig i samme retning, og en vision kan skabe begejstring og motivation blandt interessenter og brugere.

5 Udvid bruger kredsen og udnyt arealerne bedre

Afsæt tid og ressourcer til at blive klogere på nye brugere, som vil kunne bruge salen i de tidsrum, den ellers ville stå tom. Spørg kommunens fritidskonsulent for at opdage eventuelle nye foreningsbrugere, og spørg åbent ud via lokale medier, Facebookgrupper og borgermøder for at opdage lokale ikke-organiserede brugeres ideer og behov.

6

Undersøg brugernes behov

Når I har fået overblik over hvem målgrupperne for salen kan være, så afsæt tid til at undersøge de forskellige brugergruppers behov. Det kan ske ved at invitere dem til et interview, eller en fælles workshop om deres udfordringer og behov, eller det kan ske ved at invitere repræsentanter fra brugergruppen på en tur rundt i bygningen for at tale om muligheder og behov.

Når det gælder omdannelsen af gamle gymnastiksale, er der særligt tre brugergrupper, I skal være opmærksomme på at inddrage i jeres udviklingsproces:

Lærerne og eleverne

Folkeskolereformen stiller nye krav til lærernes undervisning og brug af salene som et faglokale. Kravene indebærer blandt andet, at idræt er blevet et eksamensfag, at idrætsforeninger skal inddrages i skolens idrætsundervisning, og at alle elever skal have mindst 45 minutters bevægelse hver dag. Undersøg om salen lever op til idrætslærernes ændrede behov for didaktiske værktøjer såsom nethastighed, touchskærm og projektor? Undersøg hvilke klassetrin, som forventes at skulle bruge salen? Vær opmærksom på at udskolingsklasser har andre behov end indskolingsklasser.

Foreningslivet

De gamle gymnastiksale er traditionelt blevet brugt af de klassiske idrætsgrene såsom gymnastik og atletik. Men den lille sal kan noget andet end de store haller. Overvej om andre typer af idrætsklubber som f.eks. basket, golf, og sejlsport kan gøre brug af den lille sal? Kan idrætsforeninger og skolen se fælles interesser i at samarbejde omkring undervisningen? Og hvordan kan salen indrettes, så dette samarbejde kan lykkes?

Lokale brugere

Mange gamle gymnastiksale står opvarmede og tomme på tidspunkter hvor skolen og foreningslivet ikke bruger faciliteterne. Undersøg om salen kan bruges som mødested for områdets ikke-organiserede brugere. Mangler byen et mødested, eller en indendørs legeplads, når det regner? Kan salen være et sted for fædregruppen, som mødes med deres babyer én gang om ugen? Husk at overveje, hvordan de ikke-organiserede brugere kan komme til at booke tider i salen.

PLADS TIL UFORMELLE FÆLLESSKABER PÅ LANDSBYSKOLEN

Hou Skole, Odder Kommune

På Hou Skole har det været projektgruppens vision at omdanne den gamle gymnastiksal til et lokalt samlingssted, der kan invitere landsbyens lokalsamfund ind til uformel social aktivitet centreret omkring bevægelse.

Lærere, SFO-personale, børnehave og forældrerepræsentanter har spillet en stor rolle i udviklingsprocessen. Hou Skole går kun til 6. klasse, hvorfor det har været de mindre børn der har været i centrum.

Det sociale møde, fleksibilitet og et fokus på bevægelse og idræt for de mindre børn har været nøgleord for planlægningen af den nye sal. Planerne for omdannelsen inkluderer:

- Etablering af bevægelsesvæg, der skal rumme uformelle nicher til læring, leg, bevægelse og ophold. Væggen udgøres af sociale rum, forhindringsbane, depotplads og mere.
- Omdannelse af redskabsrum til opholdsrum.
- Trygge og stemningsfulde omklædningsrum.
- Bedre sammenhæng mellem salen, udearealer og skolegård.
- Åbninger af facaden for lys og ind- og udgik.

Estimeret anlægsbudget: 10.000.000 kr.

Rådgiver: TRANSFORM Arkitekter, Proceskonsulent Viggo Rasmussen

VÆRTSKAB, HVERDAG OG BEVÆGELSE I BYSKOLESALEN

Søndermarkskolen, Frederiksberg Kommune

På byskolen Søndermarkskolen har man et ønske om at åbne sig mere mod lokalområdet ved bl.a. at kunne stille rammer til rådighed til en bredere kreds af lokale foreninger.

Skolen har en ambitiøs bevægelsespolitik og skolens bevægelsesvejleder er indtænkt i en værtsrolle, der skal hjælpe brugere, foreninger og frivillige i gang - også uden for skolens åbningstider.

Salen skal være hverdagslaboratorium, fremme bevægelseskultur, og lægge op til leg, idræt og dans. Planerne for omdannelsen inkluderer:

- Forskellige bevægelsesmuligheder skal bl.a. fremmes med svingbare ribber og en foldbar spejlvæg.
- Salen udstyres med projektor, lys og højtalere.
- Facaden åbnes så salen bliver mere imødekommende, og inviterer ind.
- Det tilstødende undervisningslokale konverteres til også at fungere som salens opholds- og foreningslokale.
- Salens loftsetage udnyttes til rolige bevægelsesaktiviteter.

Estimeret anlægsbudget: 3.750.000 kr.

Rådgiver: Cornelius Vøge, BBP

7

Inddrag og følg op løbende

Sørg for at invitere brugere og interessenter til konkrete og veldefinerede workshops, eller mød op der hvor brugergruppen i forvejen opholder sig for at komme i snak med dem. Inviter i god tid, og gør det klart hvor meget tid, I forventer at de skal bruge og hvornår. Det kan være en god ide at udarbejde en kommunikationsplan.

8

Skab klare rammer og afstem forventninger

Anlægsprojekter er ofte projekter der tager lang tid, og det kan være svært at holde gejsten oppe hos de brugere, som er en del af udviklingsprocessen. Der kan gå flere år fra visions- og inddragelsesproces til færdig omdannelse. Sørg for at holde de interessenter og brugere, som I har inddraget i jeres projekt informeret om projektets delresultater og næste skridt. Skab overblik over den lange proces og gør det fra starten klart, at der er tale om en proces, der kan tage flere år.

9

Prioriter og inddel projektet i faser

Den gode udviklingsproces starter med en åben og afsøgende fase, men der kommer også en fase, hvor der skal konkretiseres og prioriteres. Det kan være en god idé at udarbejde både et maksimum og et minimum scenarie for omdannelsen, som kan bruges i dialogen med interessenter og brugere og i arbejdet med at fundraise. Husk at kommunikere projektets faser og udfordringer til de brugergrupper, der har været en del af udviklingsprocessen, og vær åben om prioriteringer og fravalg. Tænk evt. i prioriterede faser hvis det hele ikke kan løses på én gang, men gør det i dialog med projektets bidragsydere.

10

Prioriter dialog om fremtidig brug og drift

Begynd allerede i udviklingsfasen at tænke over hvordan I vil organisere brugen og udnyttelsen af den fremtidige sal. Er der opstået nye samarbejder mellem skole, foreninger og lokalsamfund? Hvordan kan man booke sig ind som fritidsbruger? Hvem skal stå for vedligehold og rengøring? Hvem har værtskabet?

VINTERTRÆNING OG UNGEMILJØ I OG OMKRING SKOLESALEN

Skolen ved Rønnebær Allé, Helsingør Kommune

På Skolen ved Rønnebær Allé i Helsingør drømmer projektgruppen om at modernisere to sale, som skal danne nye rammer om et levende ungemiljø både i og uden for skoletid.

Skolen på Rønnebær Allé har taget udgangspunkt i deres omgivelser og deres status som Team Danmark Talent skole for udskolings elever.

Salenes design er inspireret af Helsingørs nærhed til kysten og udformes så salene understøtter gymnastik og talenttræning inden for sejlads og golf, hvor der er et særligt behov for indendørs træning i vinterhalvåret. Planerne for omdannelsen inkluderer:

- Den ene sal lægger op til fri udfoldelse som boldspil og dans.
- Den anden sal indrettes til at danne rammer om redskabsaktiviteter og mere teknisk træning.
- Etablering af digital skærm til bl.a. golf-træning.
- Etablering af karnapper som opføres til sociale opholdssteder.
- Åbninger i facaden for lys og ind- og udkig.

Estimeret anlægsbudget: 13.000.000 kr.

Rådgiver: RUM Arkitekter

Partnerskabet bag indsatsen Gamle Gymnastiksale – Nye Muligheder består af følgende partnere:

Lokale og Anlægsfonden

Lokale og Anlægsfonden er en udviklingsfond, der støtter bedre rammer for mere bevægelse, glæde og kvalitet i fritidslivet. Lokale og Anlægsfonden arbejder for at støtte udviklingen af fremtidens bæredygtige mødesteder inden for kultur, idræt og aktivt udeliv i Danmark, i Grønland og på Færøerne. Fonden arbejder med viden, rådgivning og økonomisk støtte til fysiske faciliteter, som er nyskabende og innovative i deres form og indhold. Hvert år uddeler fonden 80-90 millioner kroner til projekter og bidrager med rådgivning og udvikling.

Dansk skoleidræt

Dansk Skoleidræt er en landsdækkende idrætsorganisation, der arbejder for at fremme alle elevers læring og trivsel gennem idræt og bevægelse i en varieret skoledag. I samarbejde med landets skoler giver Dansk Skoleidræt eleverne mulighed for at opleve glæde ved idræt og fysisk udfoldelse ved at tilbyde aktiviteter i skolens forskellige arenaer, f.eks. I undervisningen, i frikvartererne og efter skole.

Danmarks Idrætsforbund

DIF er en paraplyorganisation for 62 forbund, 8.800 foreninger og 2 mio. medlemmer. DIF arbejder for udvikling af idræt og foreningsliv igennem viden, formidling og interessevaretagelse. DIF har særligt fokus på at udvikle idrættens fysiske rammer, så der er et alsidigt udbud af faciliteter og arealer til idrætsmiljøer og sociale fællesskaber.

Du er altid velkommen til at tage kontakt til os i Lokale og Anlægsfonden, hvis du har en ide til et godt projekt eller ønsker mere viden.

BARK
BARK

Dette inspirationskatalog er udarbejdet af BARK Rådgivning i foråret 2023 og er baseret på en procesevaluering af indsatsen Gamle gymnastiksale - nye muligheder.